

Institutt for klinisk odontologi i Tromsø:

Utlyser stipendiatstilling i bærekraft

– Verden trenger klimahandling på alle fronter. Alt på én gang. Tempo og ambisjoner må opp over hele verden, sa FNs generalsekretær António Guterres ved lanseringen av den siste rapporten fra FNs klimapanel den 20. mars.

 KRISTIN AKSNES

Klimahandling er ett av de 17 bærekraftsmålene FN har definert, og her har både Norge og UiT forpliktet seg til å nå en rekke mål innen 2030. I Tromsø har de heldigvis arbeidet med problemstillingen bærekraftig klinisk odontologisk praksis i noen år allerede.

Tannbehandling i dag er ikke bærekraftig. Nesten alle dentale prosedyrer innebærer risiko for både pasienter og behandlere på grunn av spredningen av smittefarlige aerosoler, og store mengder engangsutstyr, smittevernuttstyr og kjemikalier brukes i klinikkene.

Bærekraftprosjektet

– En bærekraftig klinisk odontologi er noe vi har hatt på agendaen her Tromsø i nesten tre år. Det tar tid fra idéstadiet til man får lyst ut en stilling, får ansatt noen, og så får prosjektet i gang, sier Anne Margrete Gussgard, førsteamanuensis og spesialist i periodonti ved Institutt for klinisk odontologi, UiT Norges arktiske universitet (UiT).

Anne Margrete Gussgard.
Foto: privat.

Gussgard er i tillegg nestleder for utdanning ved IKO og derfor opptatt av å bygge inn bærekraft i læreplanen.

– Vi lyste ut stillingen allerede for ca. to år siden. Da var ikke prosjektbeskrivelsen ferdig, fordi hensikten var at stipendiaten skulle være med å utvikle den selv. Det er relativt tøft å være stipendiat, og det er mye lettere hvis du kan kjenne at dette ikke bare er noe jeg har fått tredd ned over hodet. Jeg synes det var fint at stipendiaten kunne

være med å utvikle prosjektbeskrivelsen i samarbeid med meg og med biveilederne professor Asbjørn Jokstad, UiT, og etter hvert også førsteamanuensis Hans Jakob Rønold ved Universitetet i Oslo, fortsetter hun.

– Ingeborg Knedal ble ansatt og begynte i september 2021, og prosjektbeskrivelsen ble ferdigskrevet. Så skulle den godkjennes av universitetet og det er jo en ganske langdryg prosess.

Bergen hadde sin årlige bærekraftkonferanse i 2022, hvor Ingeborg Knedal presenterte en digital poster om prosjektet.

– Bærekraft dreier seg om mye mer enn forbruksvarer, men det dreier seg om det også. I den vanlige tannlegehverdagen er det av og på med hansker og sprit. I tillegg har vi alt beskyttelsesutstyr, alle materialene og alle forpakningene vi bestiller. Det lønner seg å bestille stort mot lite for eksempel. Og så har vi reiseveien til pasientene. Kan vi forebygge, slik at pasienten ikke engang trenger å komme? Det dreier seg også om opplæring og i mange tilfeller terapi, slik at vi kan unngå for eksempel narkosegasser og unødvendige besøk hos tannlegen, sier Gussgard.

Prosjektet skal undersøke miljøpåvirkningen av forskjellige prosedyrer og produkter for å kunne gjøre best mulig miljømessige avveininger mellom alternativene, med utgangspunkt i universitetstannklinikken ved UiT.

Integrert del av utdanningen

– Globalt sett er jo karies fortsatt en av de store folkesykdommene, så det dreier seg om store mengder utstyr og mennesker på verdensbasis. Og da er vi tilbake til spørsmålet: Hva skal vi gjøre her i Tromsø?

OM PROSJEKTET

Prosjektet har tittelen «Sustainability in dentistry», eller «Bærekraftig klinisk odontologisk praksis». Prosjektet tar sikte på å kartlegge utfordringer innen klinisk odontologisk praksis og utvikle forslag til løsninger som kan bidra til å nå internasjonale klimamål og bærekraftsmål som FN har definert, og som Norge og UiT Norges arktiske universitet har forpliktet seg til å arbeide med.

En rekke praksiser har allerede blitt identifisert som bekymringsfulle, men uten at det er utviklet løsninger. Eksempler er høyt forbruk av engangsutstyr og kontaminert avfallshåndtering, utslipp av lystgass i atmosfæren etter bruk, og aerosolgenererende prosedyrer (AGP) i tannklinikker. Prosjektet vil utvikles og gjennomføres i partnerskap med et konsortium av ledende europeiske forskningsmiljøer som arbeider med denne problemstillingen, og i samarbeid med medlemmer i FDI's «Sustainability in Dentistry»-prosjekt. Det tas også sikte på å søke om ekstern finansiering til prosjektet.

Det er utarbeidet en detaljert prosjektbeskrivelse, og prosjektet er godkjent av UiT Norges arktiske universitet.

– Her har vi da prøvd å begrense det til et mer detaljert prosjekt. Men det vil allikevel spenne vidt i forhold til at man skal begynne med å se på hva som finnes publisert når det gjelder bærekraft og odontologi. Meningen er så å gå direkte inn på hva som skjer, med utgangspunktet i studentklinikken, og så se på hva studentene ønsker skal inn i undervisningen. For det er et viktig mål at bærekraft skal være en del av undervisningen innen alle helseprofesjonene, og da for vår del, særlig innen odontologi, fortsetter hun.

– Vi ønsker at både studenter og veiledere skal få lov å delta, og her gjøres det i form av en delphi-prosess. En delphi-prosess er veldig enkelt forklart at man får inn en mengde idéer, og så stemmer man over dem. På denne måten er alle med, og det blir en konsensus. Bakgrunnen for det er igjen å ha en tro på at studenter selv kan være med på å utvikle sin egen læreplan, og da vil de ha enda mer interesse av å lære noe om det.

– Når vi utlyser stillingen på nytt, vil vi jo selvfølgelig benytte oss av prosjektbeskrivelsen som allerede foreligger, og vi håper at han eller hun kan være like engasjert og ha lyst til å jobbe videre der vi slapp, avslutter Gussgard.